

קטע מתוך אוליבר טוויסט/ צ'ארלס דיקנס בשני תרגומים לעברית מתוך: <http://ha-pinkas.co.il/?p=1073>

תרגום: הלל בבלי 1923

אותה שעה היו מיסטר דו'ילס, בריטלס והפּחח יושבים ומשיבים את נפשם, אחרי תלאות הלילה שעבר ובלהותיו, בטה ובמיני-תרגימה בחדר-המבשלים. הן אמנם לא רגיל היה מיסטר דו'ילס מעולם להתקרב קרבה יתרה למשרתים הפחותים במעלה ממנו, ונהפוך הוא: כי נוהג היה להתיחס אליהם יחס של חבה וגאון כאחד, שהיה משיב את רצונם ומעורר את תשומת-לבו, עם זה, אל מעמדו הגבוה משלהם בחברה. ואולם המות, מקרי-שרפה ומקרי-גנבה משוים את כל בני-האדם, קטן וגדול גם-יחד. כי על-כן היה מיסטר דו'ילס יושב בחדר-המבשלים, ורגליו פשוטות אל מול שבכת-הקמין, נשען במרפק-שמאלו על השלחן ומתאר בידימינו בעליל את כל פרטי-הפרטים של מעשה-השד; וקהל שומעיו (וביחוד המבשלת והמשרתת, שהיו בין המסבים גם הן) האזינו לדבריו בענין רב ובנשימה עצורה.

– היתה השעה השנית וחצי בערך, – אמר מיסטר דו'ילס, – ואפשר שכבר היה קרוב לשעה השלישית, כאשר הקיצותי משנתי ובהתהפכי במטתי כגון זה (כאן התהפך מיסטר דו'ילס על כסאו וימשוך אליו את קצה המפה שעל השלחן להיות לו דוגמת שמיכה); נדמה לי, כי קול שאון עלה באזני.

ברגע זה קורו פני המבשלת ותשאל מאת המשרתת לסגור את הדלת, וזו האחרונה שאלה מאת בריטלס, ששאל מאת הפּחח, שעשה את עצמו כלא-שומע.

– קול שאון עלה באזני, – הוסיף מיסטר דו'ילס, – ואמרתי בלבי בראשונה: „אך דמיון הוא“, וכבר הייתי נוטה להקדם, והנה נשמע קול השאון שנית, קול ברור.

– איזה מין שאון היה זה? – שאלה המבשלת.

– כקול גפן, – ענה מיסטר דו'ילס בהביטו מסביבו.

– דומה היה יותר לקול מוט ברזל נשחק על-גבי שקבת, –

העיר בריטלס.

– כזה היה בשעה ששמעתו את ה, אדוני, – אמר מיסטר דו'ילס, –

אולם ברגע ההוא כקול גפץ היה קולו. בן־רגע גלתי את השמיכה מעלי, — הוסיף דן'ילס בגללו לאחור את המפה, — ישבתי במטתי ואקשיב. המבשלת והמשרתת קראו שתיוזן פה אחד: „אל רחום!“ ופקרבנה את כסאותיהן זו אל זו.

— ברגע זה עלה הקול באזני, ברור ומפרש, — המשך מיסטר דן'ילס. — מי־שהוא, אמרתי בלבי, שובר דלת או חלון. מה אעשה? אלכה־נא ואעיר את בריטלס העלוב ואציל אותו מהקצח במטתו; נלא, אמרתי בלבי, מי יודע, אם לא יחתכו את גרונו מאון ימין לאון שמאל, מבלי אשר ירגיש בזה כלל.

אותו רגע היו כל העינים מוסבות אל בריטלס, שנעץ את עיניו במדבר והיה מציץ בו בפה פעור לרנחה ובקנים מביעי־פלצות. — כרגע סלקתי את השמיכה מעל פני, — אמר דן'ילס בסלקו את המפה הצדה ובתלותו מבט קשה בפני המבשלת והמשרתת, — יצאתי בחשאי ממטתי, לבשתי זוג —

— בחברת נשים אתה, מיסטר דן'ילס, — לחש הפָּחח. — נעל? — אדוני, — פנה מיסטר דן'ילס אליו, כשהוא מדגיש מלה זו הדגשה יתרה, — לקחתי בידי את האקדת הממלא ונכנסתי על ראשי אצבעותי אל חדרו. „בריטלס“, אמרתי אליו, כאשר העירותי אותו, „אל תירא ואל תחח!“

— אמנם כך אמרת, — העיר בריטלס בקול נמוך. — בני־מות אנחנו, כמך־מה לי, בריטלס, אמרתי לו, — הוסיף דן'ילס, — אך אל תירא ואל תחח! — האם היה מתירא? — שאלה המבשלת. — לא מינה ולא מקצתהו! — ענה מיסטר דן'ילס — הוא היה אמיץ־לב כמו — כמוני אני כמעט.

— לו הייתי אני תחתיך נמתי כרגע, — העירה המשרתת. — את אינך אלא אשה, — השיב אותה בריטלס תשובה נצחת. — אמנם צדק בריטלס, — אמר מיסטר דן'ילס בנענעו בראשו לאות־רצון. — אשה לא יתכן שתנהג אחרת. ואולם אנחנו, הגברים, לקחנו פנס שחור, שהיה נתון על שבכת־התנור אשר לבריטלס, ונגשש את דרכנו באפלה — כגון זה. — מיסטר דן'ילס קם ממקומו ופסע שתי פסיעות בעינים עצומות, כדי ללוות את תאורו בפעלה מתאימה, — אך לפתע גרתע לאחור יחד עם שאר

בני החבורה ונבהל לשוב אל כסאו. המבשלת והמשרתת הרימו קול צעקה.
— קול־דפיקה הוא, — אמר מיסטר דז'ילס בשלות־רוח גמורה,
כביכול. — יפתח־נא מי מכם את הדלת.
איש לא זו.

— מוזר הדבר, כי איש יבוא לדפוק על הדלת בשעת־בקר מקדמה
שכזאת, — אמר מיסטר דז'ילס בבחנו את הפנים הקורים אשר מסביבו
והוא נבוך גם הוא. — אך צריכים לפתוח את הדלת. השומע מי מכם?
מיסטר דז'ילס הביט בדברו על בריטלס. אך בחור זה, שהיה ענותן משבע
בריתו, לא חשב את עצמו, כפי הנראה, איש בין אנשים, כי על־כן בטוח
היה, כי השאלה לא היתה מכונה אליו! בכל אופן לא ענה דבר. מיסטר
דז'ילס זרק מבט־תחנונים אל הפתח, אך זה האחרון גרדם לפתע־פתאם.
והנשים הלא אינן מצטרפות למנין.

— אם יש את נפש בריטלס לפתוח את הדלת במעמד עדים דוקא, —
אמר דז'ילס אחרי דומיה קצרה, — מוכן אני להיות אחד מהם.

— גם אני, — אמר הפחה, שנתעורר לפתע־פתאם, כדרך שנרדם.
בריטלס נכנע על יסוד התנאים האלה. אחרי אשר רחב לב המסבים
במקצת למראה אור היום הנכון, שנגלה להם עם הסרת התריסים, אחזו
את דרכם למעלה, כשהכלבים הולכים בראש ושתי הנשים, שפחדו להשאיר
למטה — הן המאסף — הולכות באחרונה. על־פי עצתו של מיסטר דז'ילס דברו
כלם בקול רם, כדי להזהיר את בן־הבליעל שבחוק, כי מספרם רב ועצום; ועל
פי תכסיס גאוני, שעלה במוחו של אותו הג'נטלמן הפקח, צבטו יפה־יפה
את זנבות הכלבים בפרוזדור, למען אשר ינבחו גוראות.

אחרי אשר תקנו תקנות־שמירה אלו, אחז מיסטר דז'ילס בזרועו
של הפחה (מחשש, שמא ישא רגליו ויברח) ויתן צו לפתוח את הדלת.
בריטלס עשה כאשר צָנה וכל בני־החבורה, שהיו מציצים בפחד, כל אחד
מאחרי שכמו של רעהו, לא ראו לנגד עיניהם איש־מדות חזק וגורא
מאוליבר טויסט העלוב, שהיה עומד אל־שפה ואין־כח, כשהוא נושא
את עיניו הכבדות ומבקש רחמים בלי אמר ודברים.

— נער הוא! — קרא מיסטר דז'ילס בדחפו את הפחה לאחור באמץ־
לב נעלה — מה זה, בריטלס, — ראה־נא — האם לא תכיר?
בריטלס, שעמד מאחרי הדלת כדי לפתחה, הרים קול צעקה בראותו
את אוליבר.

רצה המקרה ובערך באותו זמן, במטבח, ישבו להם מר ג'ייקס, קריטקס והפחה, ואושו עצמם מלילה של תלאות ובלהות באמצעות שתיית כוס תה על פי כללי הטקס ועם כל התוספות. לא שהיה זה ממנהגו של מר ג'ייקס. הוא הקפיד שלא להתרועע עם המשרתים הזוטרים, נהג בהם בחביבות מתנשאת, וזו אמנם נעמה להם אך בה בעת הזכירה את עליונותו ורום מעמדו – אבל מול עניינים כמו מוות, מעשי שוד ודליקות, כל בני האדם שווים. מר ג'ייקס ישב אפוא במטבח כשרגליו המתוחות לפניו נשענות על שבכת האח, זרועו השמאלית נתמכת בשולחן ואילו רעותה, הזרוע הימנית, מסייעת בהמחשה ציורית ומדוקדקת של השוד אותו תיאר באוזני הנוכחים. ואילו הם (ובעיקר הטבחית והחדרנית) האזינו בנשימה עצורה.

"השעה הייתה שתיים וחצי בערך," פצה מר ג'ייקס, "אבל אם מישהו יטען שזה היה לקראת שלוש לא אתעקש. התעוררתי, ובעוד אני מתהפך על משכבי, כך פחות או יותר, (כאן סב מר ג'ייקס בכיסאו ומשך אליו את פינת מפת השולחן כחיקוי לשמיכה) נדמה היה לי שאני שומע רעש." כבר בנקודה זו של סיפור העלילה החווירה הטבחית וביקשה מהחדרנית שתסגור את הדלת. זו ביקשה מקריטקס, שביקש מהפחה, שעשה את עצמו כלא שומע.

"שמעתי רעש," המשיך מר ג'ייקס. "בהתחלה אמרתי לעצמי: 'זה רק נדמה לך'. ניסיתי לחזור לישון, אלא שאז שמעתי את הרעש שוב, ובכירור." "איזה מין רעש?" שאלה הטבחית.

"דפיקות," השיב מר ג'ייקס, והתבונן סביבו.

"לא," טען קריטקס, "זה היה יותר כמו הרעש שמשמיע מוט ברזל כשמעבירים אותו על פומפייה של אגוזי מוסקט."

"כך זה היה כשאתה שמעת את זה," השיב מר ג'ייקס; "אבל באותו זמן, זה היה דפיקות. הפשלתי את השמיכה," המשיך ג'ייקס והפשיל מעט את מפת השולחן, "התיישבתי במיטה והאזנתי." "אל אלוהים!" צווחו הטבחית והחדרנית פה אחד ומיהרו להצמיד את כסאותיהן.

"עכשיו שמעתי את זה בכירור," המשיך מר ג'ייקס. "מישהו, כך אמרתי לעצמי, 'מישהו מנסה לפתוח דלת או חלון בכוח. מה אני אמור לעשות? להעיר את הבחור המסכן ההוא, את קריטקס, ולהציל אותו, שלא יירצח במיטה שלו. אני אציל אותו' אמרתי לעצמי, 'אני אדאג לזה שאף אחד לא יספף לו ת'גרון, יחתוך אותו ככה מצד לצד, ובלי שהוא יספיק לדעת מה קרה לו.'"

כל העיניים הפנו אל קריטקס, שלטש את עיניו אל הדובר והתבונן בו באימה, פעור פה.

"השלכתי מעלי את השמיכה," אמר ג'ייקס בעודו משליך את מפת השולחן הצדה ונועץ מבט נוקב בטבחית ובחדרנית, "יצאתי בחשאי מהמיטה, שמתי על עצמי —"

"גברות נוכחות בחדר, מר ג'ייקס," מלמל הפחה.

"—נעליים, אדוני," אמר ג'ייקס, נפנה אליו ומטעים את המלה, "ואז, לקחתי את האקדה הטעון שתמיד אני לוקח איתי למעלה כשאני הולך לישון, והלכתי על קצות האצבעות אל החדר שלו. 'קריטקס, ככה אני אומר לו, מיד אחרי שהערת אותי, 'אל תיבהל!'"

"זה בדיוק מה שאמרת," העיר קריטקס בקול נמוך.

"קריטקס, ככה אמרתי לו, 'אני חושב שאנחנו הולכים למות,' המשיך ג'ייקס. "אבל אל תפחד." "והוא פחד?" שאלה הטבחית.

"בכלל לא," ענה מר ג'ייקס. "הוא היה קר רוח כמו... אה... קר רוח כמעט כמוני."

"אני הייתי מתה על המקום, אני בטוחה, אם זאת הייתי אני," העירה החדרנית.

"את אשה," אמר קריטקס, מתנפח מעט.

"קריטקס צודק," הנהן מר ג'ייקס, "כשמדובר בנשים, לאף אחד אין ציפיות. אנחנו, בתור גברים, לקחנו את הפנס שעמד על המדף של קריטקס וגישישנו את דרכנו למטה, בחושך מצרים, פחות או יותר ככה."

מר ג'ייקס קם מכיסאו, צעד לפנים שתי פסיעות בעיניים עצומות, במטרה ללוות את תיאורו בפעולה הולמת, אך אז פתאום קפץ כנשוך נחש ואחריו שאר הנוכחים. הטבחית והחדרנית צווחו, מר ג'ייקס מיהר לשוב ולהתיישב בכיסאו.

"זו הייתה דפיקה בדלת," ציין מר ג'ייקס בטון שלו להפליא. "שמישהו יפתח."

איש לא מש ממקומו.

"זה מוזר... דפיקה בדלת בשעה כל כך מוקדמת," אמר מר ג'ייקס, והביט בפנים החיוורות שהקיפו אותו. הוא עצמו לא מצמק. "אבל את הדלת מוכרחים לפתוח. מישהו שומע משהו?"

מר ג'ייקס הביט אל קריטקס, אבל האיש הצעיר, בצניעותו הטבעית, לא ראה בעצמו מישהו, ולפיכך סבר שלא יכול להיות שהבקשה מופנית אליו. כך או כך, הוא לא השיב. מר ג'ייקס שיגר מבט מפציר אל הפחה, אבל זה נרדם במפתיע. הנשים לא באו בחשבון.

"אם קריטקס מעדיף לפתוח את הדלת בנוכחות עד," אמר ג'ייקס מקץ שתיקה קצרה, "אני מוכן להתנדב ולשמש עד."

"גם אני," אמר הפחה, שהקיץ משנתו באותה פתאומיות שבה שנרדם.

לתנאים הללו נכנע קריטקס, והחבורה, שביטחונה העצמי התחזק קמעה בזכות הידיעה כי אור היום שורר בחוץ (כפי שהוכיחה פתיחת תריסים), קמה והחלה מעפילה במעלה המדרגות, כשהכלבים בראש. שתי הנשים שפחדו להישאר למטה, הצטרפו במאסף. מר ג'ייקס הוא שהציע שהם ידברו בקול רם מאוד, למען ידע כל חורש רע האורב בחוץ מה רבים הם. וכן היה זה הוא שהגה תכסיס גאוני: למשוך בזנבות הכלבים כדי לגרום להם לנבוח כפראות.

לאחר שכל אמצעי הזהירות הללו ננקטו, אחז מר ג'ייקס בחוזקה בזרועו של הפחה (למנוע את בריחתו, כפי שאמר בנודעם) ופקד לפתוח את הדלת. קריטקס ציית. אנשי החבורה, שהציצו בחדרה איש מעבר לכתף חברו, ראו לפנייהם את דמותו מפילת המורא של אוליבר טוויסט הקטן והעלוב, מוכה האלם והתשוש, שנשא אליהם את עיניו העייפות והפציר בהם בקולו החרישי שיחמלו עליו.